

Jean-Claude Mourlevat

Zebulon

mindent belead

MÓRA

Jean-Claude Mourlevat

Zebulon

mindent belead

Antoine Ronzon rajzaival

Móra Könyvkiadó

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Jean-Claude Mourlevat: *Jefferson fait de son mieux*

© Éditions Gallimard Jeunesse, 2022

Borító: Lisa D'Andrea

Fordította: PACSKOVSZKY ZSOLT

**RÉPUBLIQUE
FRANÇAISE**

*Liberté
Égalité
Fraternité*

*Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication
(P.A.P.) Kosztolányi, a bénéficié du soutien de l'Institut français en Hongrie.*

Ez a mű a Magyarországi Francia Intézet támogatásával a Kosztolányi
Könyvtámogatási Program (P.A.P.) keretében jelent meg.

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely
részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása,
másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve
a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését,
nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

Hungarian translation © Pacskovszky Zsolt, 2024

Hungarian edition © Móra Könyvkiadó, 2024

*Colinnek,
a nagy sünszakértőnek*

Megjegyzés

Az országot, ahol történetünk kezdődik, két lábon járó, beszélni tudó állatok lakják, akik ruhát hordanak, tudnak spagettit főzni és kazánt javítani. A szomszédos országban a legokosabb állatok, az emberek élnek.

1.

A Renault furgon, amely 45 kilométer per óra sebességgel haladt a hideg esőben, alighanem már a múlt évezredben is az utakat róttá. A jobb oldala kissé megereszkedett, roncszöld karosszériája a végét járta, és két kerek lámpájával úgy nézett ki, mint egy szomorú kis állat.

Egy plexis buszváró után egyből balra kanyarodott, rá egy földútra, és lassan az út végén álló kis házig gurult. A sofőr úgy állt meg, hogy könnyen vissza tudjon indulni, behúzta a kéziféket, és megnyomta a dudát, amely náthás, viccesen hangzó *tü-tűt* hallatott.

A jármű jobb oldalát teljesen betöltötte egy vadítóan élénk, piros-sárga-zöld rajz. Egy vállpántos munkaruhát viselő, vigyorgó fiatal malacot ábrázolt, a vállán böhöm nagy csavarkulccsal. A feje felett ezt lehetett olvasni csiricsáré betűkkel, mintha kézzel firkantották volna oda:

Fűtészszerelés? Bert!

Majd kisebb betűkkel:

Kazánok, radiátorok, szellőzőberendezések...

Alatta pedig egy telefonszám.

A vicces az volt, hogy a vezetőfülkéből maga a rajzon látható személy ugrott ki, épp csak a csavarkulcs hiányzott a válláról. Finoman csukta be az ajtót, nem csapta be, a házhoz trappolt, és bekopogott. Egész lényéből áradt az öröm és a türelmetlenség.

– Zeb! Nyisd ki!

Esélytelen volt, hogy az említett Zeb meghallja. Úgy felnyomta a hangerőt, hogy a basszus hangokba bele-remegtek a ház ablaküvegei. Berti hamar felismerte a zé-
nét: az állatok országának egyik legjobb rapzenekara, a Vaddiszkó egyik dala szólt. A bandát három energiától duzzadó, roppant kreatív vaddisznólány alkotta. *A Meleg volt a pite* című számukat az év tíz legjobb dala közé sorolták a híres befejezésével: „Hasunk puha kelme – és fent csillog az elme”, ami azt jelentette: elragadóak vagyunk, oké, de azért van agyunk is! A három művész egyébként hamarosan a városban is készült fellépni.

– Zeb, nyisd ki! Én vagyok az! – türelmetlenkedett Berti, majd az ablakhoz ment, és megzörgette.

A zene azonnal abbamaradt, és pár pillanat múlva Zebulon tűnt fel az ajtónyílásban. Úgy 70 centi magas sűn volt, vagyis éppen át tudott volna sétálni állva egy embereknek készült asztal alatt. Berti mintegy 15 centivel magasabbra nőtt. Bár egyedül volt otthon, Zebulon

tökéletesen élére vasalt nadrágot, sárga-zöld kockás pulóvert viselt, a feje tetején pedig felfelé kunkorodott egy bájos tincs, amelynek a végét kacéran úgy rögzítette némi kis zselével, hogy balra álljon.

– Bújj be!

– Nem, nem bújok be, te gyere ki. Van egy meglepetésem.

Zebulon úgy-ahogy leplezte a bosszúságát, nyakig benne volt a tananyag átismétlésében, és a barátja rosszabbkor nem is állíthatott volna be hozzá.

– Jó, csak felveszem a cipőmet.

Berti nézte, ahogy felteszi a jobb, majd a bal lábát az e célból odakészített sámlira, aztán az előtérben a polcra helyezi a papucsát, amibe tíz perc múlva újra belebújthatja a lábát. Ő, aki otthon csak úgy lerúgja a csukáját, át a helyiség másik végébe, már felhagyott azzal, hogy cukkolja Zebulont a rendmániája miatt. Most is inkább csak várt minden megjegyzés nélkül, de forrt benne az indulat.

Zebulon szinte sóbálvánnyá vált a háza előtt álló furgon, a csiricsaré rajz és főleg az amilyen egyszerű, olyan megnyerő jelmondat láttán:

Fűtészterelés? Berti!

– Bemutatom neked Tubicát! – mondta büszkén Berti.

– A tiéd?

- Persze, nem is a nénikémé! Mit szólsz hozzá?
- A díszítéshez? Csúcs. A nővéred csinálta a rajzot?
- Igen. Frankó, nem?
- Igen, szuper. De a furgon...
- Mi van vele?

Zebulon nem mondhatta ki, mit gondol valójában: a furgon olyan, mint ami már nem nagyon bírja szuflával, mint ami már a végét járja, az utolsókat rúgja.

– Hány kilométer van benne?

– Zeb, illetlenség megkérdezni egy idős hölgytől, hogy hány éves. Kérj elnézést, és szállj be!

Az utastérben meglepően meleg volt, de ez a minimum, amit remélni lehetett egy fűtésszerelő járművében. Újabb jó pont: a motor, amit Berti nem állított le, egyenletesen zúgott.

– Jó hangos a motor!

– Mi?!

– JÓ HANGOS A MOTOR!

– Igen – röhögött Berti –, így legalább tudni, hogy nem üres a motortér...

Emlékeztette Zebulont, hogy egy hónapja saját vállalkozása van, ezt a még harmincéves sincs kis csodát pedig a szüleitől kapta az unokatesója, Roland javaslatára, aki sofőr a Travelka utazási irodánál, és irtóra ért a gépekhez. Csak első pillantásra tűnhet kissé leharcoltnak ez

a nyargonc... „Másodikra pedig még inkább” – gondolta magában Zebulon, miközben egy rozsdafoltra lett figyelmes a műszerfalon.

– Az nem rozsa, uram – jegyezte meg Berti a tekintetét követve –, csak egy kis elszíneződés.

Mivel az eső jobban rázendített, bekapcsolta az ablaktörlőt, mire Zebulon nevetésben tört ki. A két ablaktörlő lapát egyike szép simán siklott a szélvédőn, a másik azonban meg-megakadt, ugrált rajta, mintha a bátyja után loholna. Jó néhányan biztosan megsértődtek volna, de Berti nem az a fajta volt, aki elszalasztana egyetlen lehetőséget is, amikor jót mulathat, és a végén most is mindketten a hasukat fogták. A röhögőgörcsök végigkísérték a barátságukat az általános iskola óta. Olykor drágán megfizettek érte: a nevetethnék annyival erősebb volt bennük a félelemnél, hogy büntetés lett a vége. Majdnem mindig a sarokba kellett állniuk, hátratett kézzel, szégyenkezve, és nagyon vigyázniuk kellett, nehogy egymásra nézzenek, mert olyankor újra kitört belőlük a röhögés.

Bertinek saját vállalkozása van... Zebulon azon kapta magát, hogy irigykedik a barátjára, akinek soha többé nem kell vizsgáznia, jegyeket szereznie. Három év tanulás után megvolt a maga munkája, pénzt fog keresni, szabad, független. Már látta is őt, amint a közeljövőben megházasodik, családot alapít. Ezzel szemben ő, Zebu-

lon hosszú tanulmányokba fogott, és mit is kezd majd ezzel az egészszel? A földrajz izgalmas dolog persze, de még öt félév, mire végez, feltéve, hogy egyszer sem bukik meg közben.

– Na jó, én most megyek, Berti. Hétfőtől évközi vizsgáim vannak, és másra most nem tudok gondolni. Reggel óta gyűröm az ipart.

– Gyűröd az ipart, hahaha... Úgy, hogy közben Vadiszkót hallgatsz?

– Állítsd le magad! Csak szusszantam egyet. Bejössz egy kávéra?

– Nem, csak azért álltam meg, hogy megmutassam a járgányomat. Errefelé van egy javítási melóm, és útba esett a házad. Visszafelé pedig egy olyan ügyfélhez ugrom be, akit amúgy te is ismersz. Szimónához, ha emlékszel rá, együtt voltunk vele a travelkás utazáson.

Hogyne emlékezett volna Zebulon! Bertivel négy évvel ezelőtt jelentkeztek egy társasutazásra, Burgburgba, az emberek országába. Ez volt a legjobb módja annak, hogy feltűnés nélkül, titokban nyomozhassanak a jó Edgár úrnak, a Borzoló Borzolló fodrászának meggyilkolása ügyében. Szimóna, a nyúlánk, fiatal, kissé depressziós nyúllány megkedvelte őket. Ő volt az egyetlen, aki társ nélkül jött el a társasutazásra, és túlzás nélkül állítható, hogy nagyon kedves volt.

– Nagyszerű, állj fel egy sámlira, és puszd meg őt a nevemben. És meséld majd el, hogy talált-e magának férjet.

– Rendicsek.

Zebulon kiugrott a furgonból, és a bejárathoz menekült az egyre hevesebben záporozó esőcseppek elől. Nézte a távolodó járgányt, amint egy utolsó, baráti *tü-tű*vel eltűnik.

Az órájára pillantott. Délután 5. Van még egy bő órája a tananyag átnézésére, mielőtt nekilátna a vacsorakészítésnek. Ahogy újra beleásta magát az időszámításunk szerint 168-ban elhalálozott, a térképészet alapjait lefektető Ptolemaiosszal kapcsolatos tudnivalókba, ismét feltette magának a kérdést, hogy vajon tényleg ez volna-e az igazi élet, nem kellett volna-e inkább kitanulnia a csiperketermesztés vagy, mondjuk, a kerékpárjavítás csínját-bínját. De fél óra múltán már annyira magába szippantotta a téma, hogy a világ minden kincséért sem cserélt volna senkivel, és az sem tűnt volna fel neki, ha valaki trombitálni kezd mellette.

Ez a Ptolemaiosz persze úgy gondolta, hogy a Föld teljesen mozdulatlan, és a világegyetem középpontjának hitte, de ezt a kis melléfogást leszámítva mégiscsak remek és végeredményben nem is olyan hibás térképeket rajzolt. Vajon van még belőlük pár eredeti, amiket a való-

ságban is meg lehet nézni, nem csak képernyőn? És vajon lehetnek még azoknál is régebbi térképek?

Zebulon éppen ennek nézett utána, amikor a maga elé lerakott mobilja rezegni, ugrálni kezdett. Egyszerre több mindennek is tudatára ébredt: annak, hogy este fél 8 van, annak, hogy ég a szeme, annak, hogy farkaséhes, és annak, hogy Berti hívja.

– Zeb! Gyere gyorsan!

– Mi az, hogy menjek gyorsan?! Hol vagy?

– Szimóna házában. Van egy kis bibi.

– Hogy mi?

– Valami nem stimmel. Gyere!

– De hát hol az a ház? És nekem nincs kocsim.

– Pattanj fel a bringádra! Három-négy kilométer tőled. A tavacska felé gyere. Közvetlenül előtte fordulj jobbra, ez a harmadik ház, fura ablaktáblával.

– Berti, odakint zuhog.

– Nem, már elállt az eső.

Zebulon kipillantott az ablakon, és kénytelen volt elismerni, hogy már valóban nem esik.

– Jó, rendben, jövök...

– Igyekezz!

Február derekán jártak, és egész télen nem használta a biciklijét. Ha be akart menni a városba, akkor a saját lábán tette, vagy rossz időben autóbusszal. Kihozta a bi-

ciklit a fészerből, ahol az már több mint három hónapja szunnyadt, letörölte róla a port, gyorsan felfújta a két keréket, ellenőrizte, hogy a világítás működik-e, majd nyeregbe pattant, és teljes erőből a tavacska irányába tekert. Az úttestről felfröcskölődő víz összepiszkolta a nadrágja alját. Zebulon átkozódott: holnap moshatja ki.

A kereszteződés után a házakat számolgatta. Egy... kettő... három... A homlokzatot megvilágította egy kültéri lámpa. Á, szóval ez az a „fura” ablaktábla, az emeleti, a bal oldali ablaké. Valóban ez vonzotta magára egyből a tekintetet. Míg a másik háromról erősen lepattogzott már a krémszínű festék, ez barnáslila volt. Szimóna elkezdhetette átfesteni, de aztán félbehagyta a munkát. A festék megfolyt, a létra a fűben, a fal tövében hevert, a festékesdoboz és az ecset mellette. Lehet, hogy Szimóna leesett, és súlyosan megsérült? De akkor Berti orvost hív, nem egy fölrajz szakos egyetemista segítségét kéri.

Nekitámasztotta a biciklijét a postaládának, amelyen egyszerűen csak annyi állt: „Szimóna”, az „i” ékezeze helyén egy virággal.

Az ajtó első csengetésre kinyílt, és mögötte falfehéren ott állt Berti – láthatólag nem volt magánál.

– Gyere, nézd meg...

Zebulon lehúzta a cipőjét, amely csupa víz lett, és belépett. Berti halkán beszélt, nesztelenül lépkedett, ami

máskor nem igazán volt rá jellemző. Zebulon szörnyen aggasztónak találta ezt, és távolról, görcsbe rándult gyomorral követte. Négy évvel korábban ő fedezte fel Edgár úr holttestét a fodrászszalonja kőpadlóján, mellette a hajvágó ollójával, és hónapokba telt, mire sikerült túltennie magát ezen. Megismétlődik a rémálom? Szimóna... halott? Feldarabolták? Kampóra akasztva lóg egy szekrényben, mint Kékszakáll egyik felesége? Párnát nyomtak az arcára, és megfulladt? Leütötték, többször lesújtottak rá egy porszívóval? Zebulon képzelete megdőlt.

Átmentek a kicsike nappalin. A helyiségben rend honolt. A kávézóasztalon egy mogyorótörő és egy tálka a mogyoróhéjakkal. Egy hokedlin minitévé, a tetején műsorújság. A falon két könyvespolc tele könyvekkel és utazások során készült fotókkal. Zebulonnak volt ideje futó pillantást vetni rájuk, és látta, hogy az egyik, amelyiket szépen bekereteztek, a travelkás csoport tagjait ábrázolja. Az idegenvezetőjük, Roxána készíthette. Szimóna, a legmagasabb közülük, a többiek mögött állt mosolyogva.

– Itt, a dolgozószobában... – suttogta Berti, állával mutatva az irányt.

– Szerinted feltétlenül fontos, hogy én is... – kezdte mondani Zebulon, aki alig állt a lábán.

– Menj csak. Nem mozdítottam el a helyéről...

Ez az utolsó mondat már semmi kétséget nem hagyott Zebulonban. Az ájulás környékezte, egy fájdalmas-szánalmas *iiiihhhh* tört elő belőle. A barátja mellett ellépve bemerészkedett valamennyire a dolgozószobába, és meglátta, amire a legkevésbé sem számított: a nagy semmit. Kérdőn hátrafordult.

– Az íróasztalon, Zeb... A levél.

Zebulon odament. Az íróasztalon is szép rend volt. Balra, oldalra tolva a kikapcsolt laptop a vezeték nélküli egérrel. Jobbra egy ceruzatartó, amelyben ceruzák, tollak tárultak szét színes virágcsokorként. És a kettő között, jól látható helyen két A4-es, kézzel teleírt papírlap. Az íromány egy „Kedves Berti”-vel kezdődött. Zebulon megint hátrafordult.

– Elvileg nekem szól, de elolvashatod, Zeb.

Szimóna apró betűkkel írt, és percekbe telt, mire Zebulon az íróasztal előtti széken ülve elolvasta mind a négy oldalt. Amikor visszarakta a lapokat az asztalra, kénytelen volt levenni a szemüvegét, hogy megtörölgesse a szemét. Tudta magáról, hogy ha Berti nincs ott, legalább kétszer elsírta volna magát olvasás közben.

– Szegény, ó, a szegény pára, de sajnálom – mondta, ahogy felállt. – Megértem, hogy felkavart a dolog.

Berti még mindig a dolgozószoba ajtajában állt, egyik tenyerét a hasára tapasztva. Falfehérből zöldesbe ment át az arca.

– Igen – nyögte –, ráadásul csörögefánkot ettem az előző ügyfélnél. Ott hagytak nekem egy egész tállal, és megdézsmáltam, miközben a kazánt javítottam.

– Sokat ettél?

– Igen. Úgy rémlik, tizenhetet.

2.

Kedves Berti!

Mindenekelőtt elnézést a kis füllentésemért: nincs semmi, amit meg kéne javítani a házban. Egész télen 19 fok volt a nappaliban, 16 a hálósobában, a radiátorok mind rendesen fűtenek. Azazhogy jó sok mindent meg kellene javítani nálam, de ezt a munkát a legkiválóbb fűtészszerelő sem tudná elvégezni.

Megpróbálom elmagyarázni anélkül, hogy úgy tűnjön, sajnálatni akarom magam, szerény személyemet. Nagyon korán elvesztettem a szüleimet, már idősek voltak a születésemkor, mindketten sokat betegeskedtek, és sajnos én is örököltém tőlük a törékeny egészséget. Te is ismered a dalt: „Nem marad épen a lépem, fáj a fülem meg a képem...” Azt hiszem, ezt nekem írták. Ha nem fáj a torkom, akkor a térdem fáj, ha abbamarad a köhögésem, akkor az alkarom viszket, aztán meg feljebb, lejjebb, máshol, és ennek soha nincs vége. De főleg komoly ízületi problémáim vannak.

Nincsenek bácsikáim, nénikéim, nincsenek unokatestvéreim, nincsenek nagyszüleim, nincsenek testvéreim, nincs unokaöcsém, nincs unokahúgom. Egy olyan családvonal utolsó

képviselőjének érzem magam, amely csak valami csoda folytán nem szakadt meg már generációkkal ezelőtt, ám most már csupán egy hajszál választja el a kihalástól: én. De ha valakinek nincsenek rokonai, akkor ott vannak a barátok, mondhatnád erre, és jómagam is ezt gondoltam mindig. Csak hát, bármilyen nevetségesen hangzik is, nekem soha nem sikerült barátokat szereznem. Azt hiszem, mindenki fél tőlem. Jókat lehet derülni rajtam, tudom, hogy kinevetnek, nem vagyok hülye. Nevetnek a hosszú, lógó fülemen, a hosszú lábamon, a soványságomon, de ebben nincs semmi gonoszság, és együtt tudok élni vele. Szeretnek, örülnek, hogy megismerhettek, de aztán folytatást már nem akarnak, érted? Azt hiszem, mindenki fárasztónak talál, túl követelőző vagyok.

Szerettem volna azt is, ha nem egyedül kell élnem.

Annyi, de annyi mindenre iratkoztam be, hátha megismerkedem valakivel. Nyújtásórákra jártam, jógára, csikungra, elsajátítottam az egykerekűzés, a kínai nyelv, a cukrászkodás alapjait, megtanultam tengerészcsomókat kötni, tavorózsákat fényképezni, kézzel tojást festeni... Ha létezett volna „almacsutka-szobrászat” tanfolyam, arra is elmentem volna. Több mint húsz szervezett utazáson vettem részt, de a legtöbben a párjukkal utaznak, aki meg egyedül jelentkezik, az ugyanolyan elveszett, mint én. Az eredmény: esténként egyedül ülök a tévé előtt.

Négy évvel ezelőtt, a burgburgi utazásunk után azt hittem,

tartjuk majd a kapcsolatot, mármint mi, travelkások. Hisz olyan elképesztő kalandban volt részünk! Megmondom nyíltan: életem egyik legszebb hete volt. Különösen az a nap él elevenen bennem, amikor hármásban sétálgattunk az óvárosban, a napsütésben, te, a barátod, Zebulon meg én. Milyen elragadó fiú az a Zebulon! Talán kissé érzékeny és töpszli, de olyan kedves! Bevallom, elbűvölt, de ezt ne mondd meg neki, nagyon kérlek... Légy őszinte, és valld be, hogy idegesítettelek benneteket aznap, hogy jól meglettetek volna nélkülem, piócaként tapadtam rátok. De láttam, milyen nagy barátok vagytok, és ez olyan szép volt; igaz, el is szomorodtam, mert tudtam, hogy ilyenben nekem sosem lesz részem.

Igen, tényleg azt hittem, hogy lesz folytatás a hazatérésünk után, de nem, az csak arra a kis ünneplésre korlátozódott, amikor fotókat nézegettünk. Meglepőnek találhatod, hogy ilyen nagy fontosságot tulajdonítok annak az utazásnak és a travelkás csoportnak, a szép összetartásunknak. Csak azért van így, mert nagyon egyedül éreztem magam a hazatérésünk után. Ti mind továbbléptetek. Én nem.

Utána nehéz éveim voltak. Folytattam a munkámat a postán, de elkezdtem divatékszereket is készíteni, aztán egy nyári napon vettem a bátorságot, és elmentem a piacra árulni őket. És ott, akkor történt...

Kedves Berti, ma reggel itt hagytam a házamat, és nem tudom, mikor jövök vissza, sőt egyáltalán visszajövök-e. Nem

mondhatom el, hol vagyok, kivel vagyok, mit csinállok. Nem vagyok biztos benne, hogy díjaznád. Elnézést a rejtélyességért.

Ezt a levelet azért írom, hogy megkérdezzem, hajlandó lennél-e figyelni a házamra, amíg nem leszek itt: fagytalánítás télen, odafigyelés a vízvezetékre, szóval, érted, ezek a gyakorlati dolgok. Találsz itt egy csekket a nevedre kiállítva. Töltsd ki aszerint, hogy mennyi tennivaló akadt, és váltsd be. Fél-évente küldök egy újat. De akkor sem haragszom, ha nem tudod vállalni ezt a szívességet, megértem ezt is. Akkor majd lesz a házzal, ami lesz. Jobban ragaszkodnék hozzá, ha boldog lett volna itt az életem, de nem így van. Egy hete át akartam festeni az ablaktáblákat, de leestem, és megütöttem magam. Ez volt az utolsó csepp a pohárban, vagy azt is mondhatnám, a festékesdobozban; aznap döntöttem el, amit eldöntöttem.

Még egy okból írom ezt a levelet: nem akarok úgy elmenni innen, ahogy éltem, úgy, hogy ez fel sem tűnik senkinek.

Baráti üdvözetem neked, a barátodnak, Zebulonnak és minden travelkásnak.

Szimóna

Ui.: Köszönöm, ha lezárod a fűtést, mielőtt elmész. Bekapcsolva hagytam, hogy melegben olvashasd el a leveletem, mintha hús-vér valómban fogadtalak volna. Köszönöm, ha bezárod az ajtót is, és a kulcsot eldugod a fészerben, a régi túracipőben – ott lóg szögbe akasztva a bejárattól balra.